

rosodottan, kicsit nyálás szájjal – Ki, na, ki lehet ez: csakis Pihor! – hogy hát igen, úgy bizony: hát Huszt. Az bizony négy ciril betű, az semmiféle iksz-ipszilon-cé-té, majd ezzel a levegővétellel, nyomban hozzátette: nem hiszi, hogy ezt itt senki se tudná e társaságból, nem hiszi, hogy oroszul csak Balogh Béla ért és beszél, de a felismerés mégis másfelé fordított mindent. Persze Varga T. meg Takáts-Kis, a Kovácsliivi, Pflummék, Ezek közül kezdte el valaki, és a többiek meg erre Rákont-ráztak – Dodika szavával –, hogy hát, hogy is, hogy is –: Bús düledékeiden Husztnak romvára, megállék, igen: Csend vala, felleg alól bújt ki az éjjeli hold, és itt akár a dúvad ugrott megint Pihor, nem Bújt ki, miféle Bújt ki –: Jött fel, és ezt olyan Röhejes pátosszal ejtette ki, hogy A Cseri egész egyszerűen hangosan röhögött, nagymamája rá is nézett, nem szólt, ámde abban a nézésben benne volt a korábbi, a Kovács Líviára bízott üzenet, hogy Szégyent hozol a fejemre, Ejnye-bejnye. Látszott rajta: irígykedik a Sunyóra, aki pedig szintén jó hangosan megismételte a nagynehezen mégis összerakott vers és gondolatsor legfontosabb három szavát, először csak sorrendet cserélve, úgy, hogy Gyarapíts is, Alkoss is meg Hass is, majd egy rövidke kis hatásszünet után jóhangosan rákezdte, hogy Gyarapíts is, Alkoss is –: Hasis – és már dőlt a röhögéstől.

De valahogy mégsem ebbe az irányba fordult el a figyelem: még Szilvia is csak mosolygott Sunyójára, merthogy ekkor Takáts-Kis meg Pflummék szavára Kezd-tünk figyelni, már csak azért is, mert most először jött közelebb Takáts-Kis Zsolt s Szedlákovics, Korsunovszki és a Molnár Márk, hogy Kozmáékkal Pár pillanat múlva ott járjanak – Csaknem ott! –, Ahonnan az a Cincomláncom, Karalánc, a méz Pongyolapitypang, és A magvak tudása eredhet, igen, hamarosan ott jártak, abban a hangulatban, amely először e buszban két napja szeretett volna letanyázní. Közben meg a Pihor – Baksa – Sztarecz hármast előrement, ők a Balogh Béla információin csügtek újra, s Tóth Béla is átült, és a két Koleszár szintén – Külön-külön, ám ezt hagyjuk –, úgyhogy ülőhely is lett; amikor pedig Tunyogi is odaoldalgott, még az a másik helységnev-tábla, még annak megfejtése, az se tudta elmozdítani őket attól A fellelkesült fejtegetéstől, mit Sunyó bizonyára Zagyvarékolásnak mondana. Pedig Bustyaháza ukrán megnevezése, a Bustina hasonló lehetőségeket kínált, mint az előbbi, a Huszt, s a vers-felemlgetés, hisz a Bustina után valaki mindjárt azt mondta, hogy Bustinó, azazhogy: Bús tinó, de Nem jött be a többieknek – amint Dodi mondja –, Nem esett le senkinek, sőt még a folytatás sem, az az El- elbődül, jobb szeretne inni kinn a tó vizébül, ez sem okozott igazi felfedezést, örömet, valahogy az a magvas tudás, melyet Takáts-Kis emlegetett, és aztán, amit újra kezdett mondani az auráról, arról a bizonyos Minket körülvevő érzékeny kis erőterről, az Most sokkal izgalmasabb volt, mint ott, a két határ közötti Nagyjelenetében. Pedig most is ahhoz hasonlatosakat mondott: hogy ez Mindnyájunkat leválaszt a nagybetűs Egészről, biztosítja önállóságunkat, ugyanakkor hozzá is csatol Az élet életéhez – amint mondta –,

ahhoz, Ami mindent-mindent éltet, kedvet ad és röpteti az embert, Jótékony halált hoz a szemünkre, azaz: másféle életre hív meg, hogyha eljön az idő. És sohase feledje senki: Ami kicsiben s a nevesített egyediben igaz, annak természete nem az elkülönülés, hanem az egységesülés felé terel. Hát ezért léteznek még most is nemzetek – és itt valami éktelen dudálás szakított meg mindent, éktelen nagy hangzavarra lettek figyelmesek: Jobbra, jobbra nézzenek, Egy ukrán lakodalmas menet – mondták, mire kell figyelni, s mindez elég lett, hogy Takáts-Kis Zsolt abbahagyja, ne tudja folytatni. Sokak szerint Nem ért senkit semmiféle veszteség, hisz, ami ezután, egy Löttyögős kis cseverészes után izzott fel, az ennél százszor izgatóbbra sikerült: Az egyszerre volt érzéki – Nagyáki tömör megjegyzése szerint: Szexi –, s egyszerre volt zaklató, vagy milyen, amint széparcú Skirecki Margit mondta. Majdnem összevisszaságnak tetszett, amilyen szavakkal, mondattörésekkel próbálta kibontani az a Tényleg nagyon gusztusos száj, hogy hát Európa, ezen jelkép és e jelkép megközelítése, ez bizonyos országokban ma már nyugodtan felér egy szexuális zaklatással, de hogy aztán mennyire volt igaza, vagy mennyire nem, senki sem döntheti el, hisz akkor bizonyára Tóth Bélát is kérdőre kellene vonni, Miért dúdolgatott félig magának, meg félig hangosan egy régi slágert abból az időből, amikor még ő is inkább Innen volt a harmincon, amikor Kristofóri Zoltán megtalálta az ő Robertáját – amint azt ők késő éjjel Kézdi Zsuzsáékkal, háziasszonyukkal megállapították –, abból az időből, mikor felnőtt s gyerek fújta azt, hogy Értsd meg: szeretem őt, a vén Európát, a gyönyörű nőt, és Tóth szerint aligha érzett ebben valamilyen békepartolást vagy politikai tartalmat, hazaszeretetet, nem, ezt leginkább Csak énekelni volt jó, s arra gondolni, akire alig tartozott: egy eleven, egy élő, ízig-vérig nőre, nem is nőre, a nagybetűs Nőre, kinek mondjuk éppen Dús hajába tép a szél, aki mint minden kezdet s vég Kibontott hajjal jön, hogy aztán Fenekestül felforgassa minden férfiember életét, aki a közelébe ér, kit Ellenállhatatlan vonzereje teljesen összekuszálja: Se nem lát, és se nem hall, csak Egyetlen kifogyhatatlan örült vágy az egész ember. S mindezt szinte szünet nélkül árasztották, egymást tódítva csak mondták, mondták, talán ők maguk sem tudnák különválogatni, melyik szót melyikük mondta, legfeljebb a Tunyogiét, legfeljebb az ő szavait lehet különválogatni, merthogy ő – mint ezidáig többször –, ahogy száján kiejtette azt a Lédús, édes-finom gyümölcsöt, hát Arra mindenki figyelni kezdett, Amikor a női test magasztalása s részletezése itt újra elkezdődött, arra mindenki figyelt. Mert ha már Európa, ha már Gyönyörű Nő, akkor Tunyogi szerint az egész Egyetlen Közép: A dús, a buja, bőséges, kibomló mellek súlya, ami Pihekönnyű formában táncol, hogyha lép a lány, ha megmozdul a nő, hát ez tán nem a világ közepe, vagy tán egy igazán Szerető asszonyszív, mindegy, hogy milyen-forma mellek mögött hozza meg a döntést: Család lesz, gyerekek lesznek, és Az apjuk tiszteletére fogom nevelni őket, ez tán nem a világ közepe, vagy, Ó, a has, a köldök lankái, vagy kicsit lejjebb, még egy picit lejjebb, még, még egy lehelletnyit,

Ó, hát létezik-e olyan férfikéz, mely érintett már Ennél titokzatosabban, szívdobogatóbbat, de ha épp a bokák felől indul el az ember, s ott, a térdeknél folytatja, megint mindent elnyújtva és óvatoskodva, A szoknya rejtelmek között egyre feljebb, feljebb, még egy kicsit, még, egy moccsányit, Ó, azok a takarásból előbúvó dombtalálkozások: mit mondjon Tunyogi Albert, merthogy Azt is, igen, azt is emlegetni kellene: a gyöngédséget félresöpörő kedv szerinti bekebelezést és Habzsolást, az ördögnek is jólesően behódoló, be, a szakadékba dőlő együtt-zuhanást, a Nyersen egymásra lobbanó bőr- és húsközeliséget, azt ugyancsak emlegetni kellene, a hirtelen felizzó s fellángoló tűz-szédületet, amikor Habzsol, harap, szorít, simít, egymásra tapad az összes ajak, összes száj, egészen felfal minden rész és minden egész, mind az összes szél és közép, Hol van akkor hát a közép – kerdezte egy kissé ködös szemmel, áhítattal Tunyogi, de nem hiányzott már a válasz senkinek, mert állt, megállt a busz és leparkolt, a Miki megint elkurjantotta magát, hogy Itt van, tessék: itt a nullapont, a kiindulópont, Megjöttünk, tessék: Itt a kezdet, itt a vég, a szél és a közép.

2.

Gyorsan megment minden. Igen, ötven percnyi, Kábé egy órányi – Na, jó, hogyha a nyolcvan percnyi Misókám, ha így emlékszel, akkor legyen annyi –, úgyis egy a lényeg, miszerint csak Hípp-hopp készen állt a megfajtása ennek a középnek, Európa közepének – Dodi rövid mondatával –, Gyorsan megment minden. Bár a leparkolás kissé megzavarta őket, az a tény, hogy egy forgalmas autót, egy nem is olyan széles főút mellett elég kényelmesen Beállt a mi igen megszeretett Futuránk, a tény, hogy volt egy ilyesféle célra kialakított hely, különleges formájú faházzal: vendéglővel, árusokkal, ezzel-azzal, szóval: az a kimondottan turisták számára kiépített látvány, amely itt fogadta őket: megfogta, de meg is tévesztette ezt a társaságot. Amint Icuka azt magyarázta, kicsit úgy voltak ők ezzel, Ahogyan a kiscsirkék, miután leesik a tojáshej a fenekükről, felnyílik a szemük, s anyjuknak fogadják el azt, aki ekkor körbeveszi őket, na hát ehhez lehet hasonlítani a pillanatot, mikor Balogh Béla nagy nehezen összeterelte a társaságot s azt mondta, hogy Egészen pontosan nem ez a hely Európa közepe, de Visszajövünk ide, ne idegeskedjen senki, csak hát akkor előbb nézzük meg a Valóságos közepet, hisz az is itt van, Amott, éppen most nem látni, Az a mikrobusz takarja, de csak ötven méter – és már fújta is a betanult szöveget, Hiába, a munka: munka. Nézték, Bámultunk egymásra, akkor ők most nem is Európa közepénél vannak, Mi ez az egész? Hát ez a Placc, ahogyan Szilvi mondta, ez a faház, ez az egész hely itt nem az a hely, ahová annyira igyekeztek? De aztán elég hamar abba kellett hagyniuk a méltatlankodást, még Alig duzzogtunk egy csokorralányit, s mindjárt ott voltak egy forgalmas kanyarnál, egy kis betonkorlát mellett, melyre felállt a Balogh, és tapsolt, mondta is azonnal: Ez az emlékjel, ez a kis

oszlop s rajta Ami írva vagyon – így mondta, és hangsúlyozta ezt a vagyont – Ahhoz nem kell semmit hozzáfűzni. Nézzük hát: Locus perennis, Diligentissime cum libella librationis quae est in Austria et Hungaria – és itt Egyszerűen bekiabáltunk, hogy Nagyon művelt, Minden teljesen világos, amitől pedig a Balogh szemrebbenés nélkül áttért, s úgy folytatta, ahogyan folytatta: Örök hely, mely pontos műszerekkel mérve, a hosszúsági, valamint a délkörök gondos mérlegelése alapján Európa közepe az Osztrák-Magyar Monarchiában, és állított az ezernyolcszáz-nyolcvanhétben, ennyi. Majd egy másik oszlopra mutatott Balogh, de hát nem is kellett, Mindenki figyelte, látta, hisz egy picit jobbra tőle Kovácsli állt, mert Ez a nő már megint kitalált magának egy Újfajta terméskövet – Ahogy Szedlákovics mondta –, vagyis átlépett a betonkorláton, s A másik oszlop mögött, ott, a hegyipataknál megállt; egészen Megszédülve nézte a kis vízesést, a sildes sapkája kezében: Hadd omoljon alá az a gesztenyevörösség, hiszen illik lombhoz, idomul avarhoz, illik Líviához, és amint a Szerelemcsütörtök folytatása lett e péntek, úgy a kalácsos fonatnak folytatása lett e Kibomló szabadság – amint Takáts-Kis csatlakozott a barátjához –, de hogy mit gondolhatott a lány – Én nem emlékszem semmire! –, arra a kicsit oldalt állók megjegyzéseiből következtetni lehet, hiszen ők tisztán látták, Milyen nagyon mosolyog A lelkem, mennyire örül A habzó tisztaságnak. Úgyhogy az a másik oszlop, amely öt méterrel távolabb lett felállítva ettől, az a szovjet mérések szerinti Európa közepe, mely öt méterrel messzebb esett – A miénktől? – no, az oszlop, hát az nem keltett valami különösebb érdeklődést, ugyanis ekkor már arra is figyelni kellett, mit művel a Varga T., hisz látszott: Úgy mozog és helyezkedik, hogy a Kovácsli körvonalaait a zúgó, alázóduló kis fehér-habos zuhatagba el tudja helyezni, Vagy az Isten tudja, mit akart, mert ekkor mások mindjárt másra: arra hívták fel a figyelmet, hogy Nézzétek: a Koleszár Attila és a Kiss István, az egyik jobbról, míg a másik balról, kiáll, hogy ameddig Natália s Anna átvezeti Kozmáékat ezen a kanyargós, lejtős úttesten, hát biztosítva legyenek. És érdekes: Amilyen ellenérzést váltott ki a legtöbbszömből – Minek ez a feltűnősködés, a szereplés meg szerencsétlenkedés! –, úgy örültek picit később, hogy ez így lett, hogy a Kozma és a Pflumm az úttest másik oldalára kíváncsok, hogy hát Szemben állhassunk a vízeséssel, de a hátunk mögött hallhassuk a Tisza csobogását, igen, ezt a kettős vízfolyást és csobogást, ők ezt szerették volna meghallgatni, behallgatni valamibe, amiről beszélni már csak ott, a beszállás után, már csak A Futuránkban tudtak.

Ott viszont nagyon! Amiként Dodi mondta: Semmi perc alatt mindenki lesni kezdte őket: Kozmáékat; Sunyó kicsit hunyorított, vajon Mire megy ki ez az egész, merthogy érezniük kellett, miként tisztul meg – Eleonóra szerint – Ez a kapkodással egybekötött táj- és járműforgalom-figyelés, ez a Hol van hát akkor a közép, hogyha itt is, ott is, amott is meg Élamott is az van, igen, érezniük kellett, miként tisztul meg az ide- odaránduló vágyakozás, no meg a Kérsz egy felest,

Gyere már, legalább kóstoljunk egy ukrán vodkát, cimborám, itt, Európa szívében, vagy hol: A közepénél, úgy bizony, egyszercsak érezték, hogy – Somogyi Kálmán szavával – Hebehurgya viselkedés lesz a kapkodásban és a pénzköltésben jelentkező élményszerző tenniakarásuk, mindaz, ami ezt a turista-pózt: lazaságot jellemezte, tényleg Semmi perc: s azonnal megérezték, miként válhat szerethetővé és megőrizhetővé Európa közepe mint emlék. De a legszebb az volt ebben, hogy semmit sem kellett megváltoztatniuk, megbánniuk, semmi sem vált rosszá, amiközben semmi sem tűntette fel magát egyetlen jónak. Egyszerre volt tehát Habos-fodros hegyipatak, Eredeti csípőspaprikával tüzesített ukrán vodka, szép utánezés sikeredett hollóházi tányér, meg hát minden, amit megláttak és fogyasztottak, vásároltak, például a Szívritmusszabályozást ígérő karperec, amelyet Pihor mindjárt ott is hagyott a csuklóján, minden-minden úgy maradt meg bennük, amiként az megjelent előttük, vagy amiként megélhették, csak még hozzájött valami egyéb, amit Takáts-Kis Zsolt szerint csupán Kozmáék adhattak, csakis ők adhattak hozzá. Sok igazság volt ebben az állításban, mert már ahogy elkezdtek beszélni, Éreztünk valami súlyos egyediséget – ahogyan Varga T. emlékszik –, Éreztünk valamit abból a Lökétekből – Dodi szavai ezek –, abból a Takáts-Kis Zsolt-féle nekibuzdulásból, amelyben a Cincomláncom, Karalánc, a méz Pongyolapity-pang is örökre beléjük ivódott, Mintha újra előttünk is, mögöttünk is határ lenne, szelek a magasban és titok mélyben, de a többi megtapasztalhatóság is, ami jobbra s balra tőlük bújkált is meg jelentkezett is, olyanná lett, mintha csak ismerősük lenne, szóval: semmi, de az égvilágon semmi nem kívánta megkülönböztetni ezt a különleges középpontot attól a bizonyos helytől, ahol Takáts-Kis Zsolt köré gyűltek, s hallgatták, figyelték, mit akar már ez az ember kihozni a növényekből, magvakból, az aurából: A mi országhatárunkból.

Úgy beszéltek Kozmáék, Mintha csak megszállta volna valami őket, s mintha Űberelniük – ahogyan Pihor mondta: e-vel o helyett a szót –, mintha csak muszáj lenne egymást felülmúló meglepetésekkel szolgálniuk, úgy versenyeztek egymással, Vagy mit is csináltak. Érthető tehát, hogy egyre inkább Költői lett, amit mondtak – Korsunovszki s Molnár gondolja ezt így –, hisz Nem értették, de éreztük: Igazat beszélnek, szépen mondják, s nekünk mélységesen mély közünk van mindahhoz, amire hivatkoznak. Például A habos-fodros hegyi patakunkhoz, melynek Csobogása – őszertünk – Égi s Földi dolgokat csobogtat össze, vagy a Tiszánkhoz, Az édes-félelmetes kis folyónkhoz, melynek Csörgedező kedve szépen illeszkedett a haboshoz, és hát ugye – amint mondták – nem kevés közük van mind a kettő forrásvidékéhez, amit Nevezünk csak egyszerűen angyalszájnak, egy-egy különálló angyalszájnak, hiszen honnan, miből eredhetett volna Ez a könnyű szellő s éltető fuvallat, honnan, hogyha nem a Tisza és A habos-fodros forrásából szabadult volna ki Mindannyiunk örömére ez az éltető fuvallat, amely

végig – Emlékezzünk vissza: amióta elindult a Magyar Nova Futura, e fuvallat, e szellő, szél és szellőkés, meg imitt-amott: ájer – ez a különleges arc és test nélküli jelenlét egészen körbelengte ezt a társaságot, na hát Honnan, ugyan miből eredhetne, hogyha nem egy angyalszájból. Meg hát vegyük észre: nem a két emlékjel különbözősége, ami fontos, nem az, hogy külön a Placc: a parkoló és faház-venedéglő, meg megint külön az a – Hogy is mondták? –, a Locus perennis, valamint az orosz nyelvű emlékoszlop; nincs külön a hegyipatak meg külön a Tisza csobogása: Valahogyan lássuk egynek, ami persze nem könnyű, hisz Akit Emesének hívnak példának okáért, Nem szólíthatjuk meg Európaként, mert aki Emeseként tűnik fel előttünk félálomban, hajnalajt, akár a kelő Nap, az soha-soha nem vetendő össze Európa szépségével, amiközben Gyönyörű Nő mind a kettő, Szédületes kíváncsiom támad lábuk nyomán, amerre csak elsuhanak, járnak, megjelennek – s Tunyogi úr ne haragudjon, hogy kicsit belekontárkodnak abba, amihez e Futurában senki sem ért olyan jól, amiért senki sem tud rajongani olyan Elegánsan, érzéken, mint a Kedves utastársunk! Azt kell mondaniuk tehát: Hiába van kétféle csobogás, kétféle jel, két angyalszáj, és Ki tudná megszámlálni, mennyi ördögbeszélőke – Pflumm egy kicsit kacagott e megjegyzésnél –, hiába osztódik széjjel, hiába kap külön testet, külön jelet, ami egy: az mindig egy marad – és itt a Miki megint úgy lépett a fékre, ahogyan már egyszer, ahogyan azt ott, az almáskertnél tette, Szedlákovics szavaival: Mintha ördögök, mintha egy egész ördögfiókasereg penderült volna oda, ki, eléje, Mintha pokolkapuhoz érkeztünk volna, pedig csak valami úthibát észlelt a Miki, Rendes kátyút, nem is aszfaltmegszakadást, amely ideféle elkerülte a figyelmét, de most úgy megijedt, mint a Hosszúszerde kezdetén. Ámde Nekünk ennyi, nekik ennyi épp elég volt, Bőven elegendő lett, hogy ne a Kozmáék – Sunyó szavával: vakerálását –, hogy ne A Kozmáékban folytatódó Takáts-Kis Zsolt-féle Lélekmosásra figyeljenek, amint azt Tóth Béla dűnyögte maga elé kicsit szégyellősen, s mégis daccal, mondván: úgysem lehet érteni, amit beszélnek, még ha érdekes is, amiről és ahogyan kívánnak szólni, ugyanakkor Szívbemarkoló is, felemelő is, amint e két ember érez és lát, és Vállalkoznak az életre – mondták Somogyiéék, Lengyelék, majd Icuka és Sztarecz Mária is megerősítették: nem tévedés, hogy a látás szót használják –, igen, Jóleső érzéssel hallgattuk e két különös embert: Többet látnak ezek néha, mint a látók. S mégse, mégse érdekelt valahogy Minket az a kettő, hogy az valójában egy, hogy így az együttcsobogás, meg úgy a könnyű szellők forrásvidéke, hogy vajon mire gondolhattak azokkal a nőekkel példálózva – Ez a vén kujon, a Tunyogi, úgy látszik, mindenkire hat, amint azt Icukánk is megjegyezte, s egyáltalán nem volt benne semmi rosszállás –, na szóval: nem érdekelte ez őket: ahogyan a Futura gurult és ereszkedett egyre lejjebb, lejjebb, ahogy beleduruzsolta őket ebbe a Semmilyen délutánba, amikor már látszott: végérvényesen elbújt a Nap, és amint szembetűnő

lett, hogy magyarországi kocsikkal egyre nagyobb számban lehet találkozni, az, hogy most már nem elvétve, hanem Helyenként már szinte konvojokban jönnek szembe A mi rendszámaink, ők is, igen, ők is egyre inkább arra figyeltek, Miféle invázió, milyen kirajzás ez, mert csak jöttek, jöttek, úgyhogy ők is egyre inkább kikeveredtek az itteni világból – ahogyan Skirecki Margit mondta –, lassan azon kapták magukat, hogy Most már nem csupán a Szpivák és a Kristofóri család szereplői uralják az érzelmeiket, ők mind gyakrabban érezték: Ennek a különös kirándulásnak, itt-tartózkodásnak, Tenger érthetetlen furcsaságnak, egyszóval: ennek az egész szövevénynek lassan-lassan szemlélői lesznek, lassan-lassan igazi turisták lesznek ők, a harminchatok, és Ez jó érzés volt: megnyugtató érzés. Jó volt tudni: Nem nekünk kell megoldanunk semmit, nem nekik kell kibogozniuk, hogy mi történt a Zoltánnal, miféle különös titokzatosság övezi a Kristofóri Dánielt, kiféle, miféle egy ember ez a Szahajdák, aki mint a mesében hol volt, hol meg nem volt velük, de mégiscsak itt járt, fenn a Szuglyon, ám az érdeklődés lanygulásának a legeslegbiztosabb jele az volt, ahogyan a Kovácslivi legyintett az ötös ülésen, amikor Varga T. azt hitte, megismételhető, ami két napja még olyan varázsütés-szerű volt, amikor odafordult Líviához s megkérdezte: véletlenül nem érdekli-e, hogy Miki, hogy a buszvezető Kobály Miklós miért kapta ki a csoportvezetőjük kezéből az utaslistát olyan hirtelen, amikor Szabadi Zsuzsa a névsorolvasást szeretne volna elvégezni, és a Miki, hoppá, kikapta kezéből azt a papírlapot, igen, Varga T. azt hitte, megismételhető, ami egyszer megtörtént. Hát most is odafordult s megkérdezte: érdekli-e, hová tűnt a Zoltán listája, amelyről felolvasta, kétszer is, még hozzá jó hangosan, szabatosan Boross Nándor s Gál Attila nevét, érdekli-e hová tűnt a másik lista, mert ha igen, akkor ő egy rövid idő múlva, ahogy megérkeznek Teszédre, a Falukútja mellett találkozni fog a Verácskával, aki azt mondta neki miután puhatolozását megértette, azt mondta neki, amikor Ringtunk még a borocskák tüzein, zamatain, szédületén, Hogyha érdekelsz tégedet Zatyi papírnevsora emlékébe, húszezer farintka és a viszonzlás. Ám a Kovácslivi legyintett, egy szót se szólt, Valami megváltozott benne, mert a tény, hogy Tegnap este, mikor hazarohant, és valóban beigazolódott sejtése, a tény, hogy kiürítette valaki szoknyája zsebét, hogy eltűntette valaki a megkaparintottat, azt a Kobály Miklós koszos nadrágjából előszedett listát, hát ez annyira a kedvét szegte – Elég volt az undorommal megbirkóznom, Hogyha nincs a hegyipatak, nem is tudom, hogy bírtam volna ki –, annyira elvette minden kedvét, hogy ő már csak egyedül szeretett volna lenni, nemhogy bárkinek is elmagyarázni, mit amúgy sem lehet, hisz ugyan ki tudná azt okokkal meg tényekkel is bizonyítani, hogy Mindenkinek két arca, hogy őszerinte errefelé mindenkinek két arca és két szíve van; Kétféle helyről beszélnek kedves vendéglátó testvéreink: Nappal mindazt éltetik, amit a Tsikeri és Tsa ad nekik, este meg elárulják Kenyéradó gazdájukat, igen, hideget is meleget is

fújnak, előbb ezt és aztán azt, vagy az is meglehet, hogy felosztották egymás közt e szerepeket, s egyikük az előbbire, míg a másikuk az utóbbira szakosodott, s aztán váltják egymást, Vagy az Isten tudja, mi ez az egész.

3.

Teljes lett a belső zűrzavar ebben a gurulásban, ugyanakkor Éreztük, hogy előbb-utóbb ígyis-úgyis megoldódik minden! Bizonyára Ez a kinti egyhangúság – Nem-sokára már a magyar rendszámú kocsik sem érdekeltek –, Ez az álmosító összemosódott világ, amelyben duruzsolt a Futurájuk, ez Hívta elő megint az emlékezést, annak összevisszaságát, ámde megokolni, felkutatni: honnan lett az érzés, honnan lett a rejtett bizonyosság, hogy hát Előbb-utóbb ígyis-úgyis megoldódik minden – ezt bizony már senki sem kívánta. Balogh Béla hallgatott – A munkámat én ekkorra már befejeztem –, odakinn pedig A látvány lassan tényleg egyetlen homályos, szürke, kicsit talán ködös gomolyaggá alakult –: hát engedtek a szertelenül ide-oda elbillenő hangulatoknak, az ugráló képeknek, Engedtünk a összekapaszkodott és az egymást elhagyó szavaknak: összevisszaságnak, azoknak A tegnapi szavaknak, annak az emlékezésnek, melyben legtöbben Az öreg Szpivák Józsit láttuk Kicsit reszkető kezekkel, kicsit Kínos rándulások közepette mozgó szájszeglettel, látták, amint magyarázza, miért történt az a felbolydulás, az a Falulázadás, Ahogyan őrmagy elvtárs mondja. Kívülállókként szemlélték öreg Szpivák kínos magyarázkodását, ám egészen Úgy láttuk, amiként azt a teszédiek s vándiak a mai napig tartják, hogy hát őszerinte, mármint öreg Szpivák szerint Nincs Teszédén, Vándon semmi olyasféle, ami veszélyeztetné a Rendet, nincsen semmiféle felbolydulás, lázadás meg pláne nincs, miközben természetesen e véleménye nem az őrmagy elvtárs helyzetértékelését kívánja felülbírálni – a nemzetbiztonság s a határmenti falvak ébersége mindenél a legfontosabb őszerinte is –, csupáncsak azt kívánja mondani: ezzel a helyzettel ő egyedül is megbirkózik – Nézze, itt a pártkönyvem, én erre esküszöm –, hogy hát ő maga urrá lesz ezen a Babonára felépített pletykaszintű károgáson, amit néhány vénasszony – Egynéhány odvas, korhadt, öreg satrafa – kezdett el terjesztetni, hogy az ő leánya boszorkány, hogy Kristofóriék fiát, a Dánielt, azt az ő Erikája volt hivatva elveszejteni, de ők – Mármint e satrafák –, ők megmentették a fiút, ők megmentették a falut ezáltal. Hát még ilyen! Micsoda egy sületlenség, őrmagy elvtárs, mi ez, hogyha nem gyerekes babonáság, az a hülye múltból visszamaradt Nem is tudom micsoda, hogy pusztította volna el örökre A mi felszabadulásunk még az irmagját is annak, ami régi – még hogy ők mentették meg a falut, még hogy apró, szárnyas muslicák, vagy mi a fene, hogy A fenyőfáink gyengesége, hogy csakis a gyengeség az igazi erő, hogy ez tartott meg ezidáig mindent, s ez tartja fenn most is a világot, még hogy az a Szugoly nevű ócska dombocská tartaná fenn Bükkösteszedet, na ő elintézi azt a

Szugolyt, neki nem kell az a régi porta: nem is ő vásárolta azt, még a dédszülei szereztek, de – mondja – neki nem kell! Odaadja ő azt, visszaadja, neki nem kell semmi, ami régi, ami erre a babonaságra emlékezteti, és akkor éppen itt az ideje, hogy elmondja: Ezek a Kristofóriék titokban most is karácsonyfát állítanak, méghozzá a kiürített ruhásszekrényükben, igen, ott öltöztetik fel nagy titokban, ott imádkoznak a gyerekek is, ott, a ruhásszekrény előtt, hogyha betévedne egy-egy elvtárs, gyorsan bekulcsolják: Tessék, nézze, nincs a házban semmiféle Jézus-születésnap. Egyébként meg hadd áruljon el egy családias titkot –: az ő nagylányának tudja-e az őrnagy elvtárs, ki udvarol, tudja-e, hogy Erikának Pekártsik Viktor udvarol, igen-igen: Vámhivatalunk még nemzetközileg is nagybecsült szakemberének, a Pekártsik Olegnek a fia, ki jövőre már végez is a nemeztbiztonságin – nagyon tehetséges, tapraesett kis fiatalember, Hogyha látta volna őrnagy elvtárs, mekkora egy májfiát állított már négyszer is a faluban, hogy ezzel is segítse megünnepelni a munka dicsőségét – na, hát ez fáj nekik, azoknak a buta parasztoknak, az, hogy egyikük sem versenyezhet vele, ezért az a fenegyári irigység!

És ők láttak egy bizonyos göndörhajú Viktort, látták azt a hetvenkettes ősz, amikor Erika már Munkácsra járt iskolába, s Viktorék rokonánál lakott, míg Itthon pedig Kristofóriék csillaga napról napra homályosabb lett – ahogyan Takáts-Kis Zsolt mondta –, megindult és gurult, gurult lefelé, majd alig egy év múlva végleg leesett az égről. S látták Dánielt, amint saját kezével kezdte megépíteni a Gyengeség Templomát – ahogyan azt Berta mama elnevezte –, azt a fenyőforma valamit, amely még most sincs befejezve, de leginkább azt a küszködést érezték, ahogy Kristofóriék harcoltak, védekeztek, megalázkodtak és újból megalázkodtak, csak ne tekintsek őket ellenségnek, azt a kilátástalan küzdelmet látták, amint szívvel-lélekkel igyekszik férj és feleség, ahogyan meg kívánják erősíteni a régi barátságot, hiszen Szegről-végről rokonok vagyunk a Szpiváékkel, és a Vámhivatalnál már csaknem tizenöt esztendő óta bizonyítanak. De azt is látták, amint Berta mama egyik nap már azzal megy végig a falun, hogy A Kristofóriéknak befellegzett, olyasmibe keveredtek, minek alighanem börtön lesz a vége, és még Örüljenek, hogyha ennyivel megússzák, mert hát azért – Kém-ke-dé-sért! – nem csak tömlőc – Ahogy Márja néni mondta: csurma –, ezért nem csak szabadságvesztés jár, hanem Szibéria – Állítólag azokat is megfigyelik, akik velük igen jóban vannak! És valóban hiába mutatták-bizonygatták: nem ürítenek ki semmiféle ruhásszekrényt, nem hallgatnak Szabad Európát – Itt a Pártkönyvünk, Mi erre esküszünk, A vörös lobogónkat minden ünnepen kitesszük –, nem hisznek ők semmiféle bolondságban: muslicákban, semmiféle fenyőfában, Dánielünk csak egy réges-régi emlék miatt kezdett építeni valamilyen toronyfélést azon a bizonyos ősi portán, nagyapja meséje miatt döntött úgy, hogy hát a régi tornác végén félkör alakúra formálja a lépcsőt, megmagasítja és beüvegezi, sőt e fölé már nem egy sima tetőt húz, hanem

egy tornyosítottat, egy pléhsipkát, amint ő maga mondta, de hogy új egyházat kíván alapítani, Na, az a Zákány tisztelendő is megéri rendesen a pénzét!

És ahogyan közeledtek szálláshelyük felé, egyre pergőbb képsorokat láttak, egyre inkább már csak félmondatok, szókapcsolatok és szavak tömkelegéből halott ki ezt-azt a fülük –: Igazi zúrzavar lett bennünk. Így látták a temetőt, a frissen hantolt páros sírt, s az elnéptelenedett vándi parasztházat, majd a szuglyosít, amelyhez annyi Buta s bárgyú pletyka kapcsolódott, mikor Dani elfoglalta s mindjárt nekilátott: Hát amolyan magántemplomféle építésébe fogott – ahogyan Márja néni mondta. Aztán Zotyi elkülönített kis lakrésze is felvillant, a gyékény lábtörlő, amint az eső beveri, a szél meghordja falevelekkel, és jön a Berta mama: Itt a finom túró, lellem, Dánielnek már beadtam, Ó, a szegény kicsi Morzsi, Nem jó jel, kicsikém, nagyon nem jó jel nekünk, úgy érzem. Majd meg – mintha minden egyszerre történne – látták, amint Lassan lecsúszik a Nap az áprilisi Szugoly mögé, És mi most is látjuk, amint óvatoskodva lépked egy férfiember, óvatoskodva megy Salánk felé, hogy amikor odaér a süppedékes részhez, mikor odaér a vápa mellé, még inkább szenvedjen, féljen. Lassan kiveszi a pufajkájából a kiskutyát és beviszi a vápa közepére –: nincs szíve megtenni, amire a parancs szól, Én nem bánom, tiltson ki mindörökre Szpivák József, ne adjon több munkát a portáján, de én nem tudom megölni ezt a kis gombócot, legalább a kezemet ne nyalogatná. És az Istenhegyi úton akit kétezerháromban, októberben, huszonkilencedikén, kit Budán utolért egy napnyugta, a Futurások azt is látják, igen, látják, amint meglegegetten lépked két öreg, miközben biztosítják egymást: nagyon jól döntöttek, Én ezt a picike budai kis villácskámot nem adnám azért az egész faluért, de addig fogom mondogatni a fiamnak: jöjjön meg az esze, hagyja ott a polgármesterséget mindenestül, azt a Vámhivalt, vagy már Nem is tudom mi a neve – Amióta kapitalistákká lettünk, mindent másként kell mondani –, addig fogom mondogatni, amíg meg nem hallgat. Sőt, még Erikámmal sem vagyok elégedett: hiába az A kapcsolati tőke, amely hosszú-hosszú évtizedek munkájának most fogja meg hozni a gyümölcsét, őt már nem érdekli, jöjjön át ide, és Legyünk végre együtt. Hiába mondja az ő egykori zizi-susukája: Tartósabb és szívósabb az – márminthogy a kapcsolati tőke – akármelyik uniónál, akármelyik államrendnél –: Én az apja vagyok: félttem Az én csoda-hölgyeményemet. Ámde Eri hajthatatlan: biztosabb megélhetés ez akármelyik munkahelynél, Nyugi, Papi, még úgy egy-két hónap s visszajön a Szugoly is, a falu népe most már pénzért mindent megtesz, ráéreztek rendesen a bulira, csak pár öreg játszik még kettős játékot, és nem sokáig makacsodik majd a Dani se, bár most még lenézi a Zotyit, hogy az szívvel-lélekkel dolgozik Józsinak meg mindenkinek, Mit mondjak, apukám: Teszéd lesz Ukrajna nyugati részén a legeslegszebb turistaközpont, de annál sokkal több lesz – Én az olyanokat, mint a Balogh, aki nem tudja még mindig eldönteni: honvezető-e vagy

idegenvezető, én az ilyeneket kirúgom egy happra –, s hamarosan összekapcsolódunk mind a magyar határmenti irodák, a Tsikeri és Tsa politikaformáló erővé válik, s akkor Viktor majd a háttérből – de erről inkább nem beszélne, Viktornak van igaza: Aki a gondolatait feltárja, máris halott ember. Meggyőző meg szép is ez az egész, de ő mégiscsak az apja, félti: öreg Szpivák azt állítja: egyszer mindent el kell hagyni, mindenből még idejében ki kell lépni, ahogyan azt ők is tették.

De már ekkor oszlott is a köd, az álmodozás, a valódi képzelet, s az elképzelt valóság. Nyomban ott Találtuk magunkat a Falukútján, ahol Pekártsik Erika megint pirosban és feketében pompázott – csak most a farmer helyett ünnepélyes szövetkosztüm volt a fekete-piros –, és hiába néztek egypáran ferde szemmel rá, amiként előadta, hogy Most ünnepélyesen szeretném átadni a cégem ajándékát, azt a harmincöt személyre szóló meghívót, amely jövőre, tavaszra szól, hite szerint Egy virágzó áprilisi öt napos kirándulásra, amely – nagyon reméli –, hogy elfeledteti e három furcsán sikerült napot, ő arra kéri ezt a nagyon megszeretett társaságot, vegye hát mindenki úgy, hogy ez a három nap csupán egy hirtelen tett idelátogatás volt, egy megismerkedés a Tsikeri és Tsa lehetőségeivel – na szóval: akik ferde szemmel kezdték nézni, hát Mi szinte szégyelltük magunkat, hát ők resteltek: mit nem tételeztek fel erről a megigéző, Kozma Tivadar szavával: Nagylelkűsége szerint is becsülendő nőről. És egy pici csomagot készített Valamennyiünknek, amely leginkább majd arra emlékezteti e társaságot, hogy hát Európa közepe, az Ukrajnában található, amely országot az Európai Unió nem kívánja befogadni, és ha nem is valódi a hollóházi, azért valódi itteni fazekasmunka a tényér, amelyet – De jelentették ám nekem! – annyira megcsodáltak pár órája, és hát egy kis üveg ukrán vodka, igazi itteni csípőspaprikával megbolondítva, fogyasszák egészséggel, Nem kell azzal foglalkozni, hogy holnaptól itt a vízumkényszer, meglehet, hogy az csak még szorosabbra fogja majd fűzni azt a kapcsolatot, amely hosszú-hosszú évtizedek óta állja már a próbát ezen a vidéken. És mosolygott, Mi pedig már tényleg azt se tudtuk, mit gondoljunk, amiközben szép és egészséges fogsorról nem tudták a szemüket levenni, arról a bizonyos résről, Tisztára, mint a Madonna – mondta Cseri, és a Tunyogi-unoka mindjárt megmagyarázta is az Icukának, Eleonóranak, Arankának, hogy az Nem az a Madonna, Ez egy idősebb – Hát olyan jó negyvenes – popdívá, egy táncdalénekes, vagy hogy is mondták régen.

Integtetett Szpivák József, Pekártsik Erika, Verácska, a legtöbb szállásadó csak úgy, mint a Lahoták csacska ikrei, hogy Elmennek a táposok, és kacagtak, egészen gyöngyözött a kacagásuk. Mindenki mosolygott, integtetett, még a Kovácslivi is, Bár én bennem ekkor már megint nagyon munkált az a nem-tudom-mi, mert hogy neki tényleg nagyon megütötte a fülét a harmincöt, és szemet szűrt neki, hogy Verácskája mellől leforrázva kullogott el Varga T. Mintha csak kipofozták volna, Mint egy rakás szerencsétlenség, egészen úgy kereste Kovácslivit a szemé-

vel, látja-e, hogy Nem sikerült, Átvert a kis ruszki asszony, de még ezen kívül más is felkeltette a figyelmét. Hirtelen suhant át rajta, hogy ezek az emberek – mármint a teszediek, vándiak – valóban Szinte meg sem említették, mi lesz velük holnaptól, hisz nyakukon a vízumkényszer, most már csupán azzal lehet átlépniük Ezt az ukrán-magyar határt, melyhez feltartóztathatatlanul közeledtek – Hm, hát Európa szívét vízumkötéssé fogják tenni? De valahogy ez is suhant, elsuhant, valahogy nem lett érdekes, akár a zsalufal, no meg a Színesfényezés – amiként Cseri mondta –, de hogy kellett nekik, hogy a Miklós József János képeit figyeljék, mikor Mint az örültek, hirtelen csaknem mindannyian mobilozni kezdtek. Jöttek-mentek a hívások, cseverészttek, hangposta meg SMS, az égvilágon minden, úgyhogy alig tűnt fel, hogy már ott is állnak a határon, hogy már át is eresztette őket az a Most is udvarias ukrán vámos s útlevelelkező – Bár ez itt egy másik határátkelő volt, nem az, amelyiken idefelé jöttünk –, alig tűnt fel, hogy már ott is állnak, benn, A magyar oldalon. És Kovácslivi állítólag azt se tudta, hogy a vízum vagy a harmincötös szám emlegetése kezdte egyre jobban érdekelni, amikor Csak hirtelen felugrott, Nem törődött semmiféle írott, íratlan szabállyal, kibotorkált, kisetett, s ment a kimenő oldalra, hol egy Idegeneknek belépni tilos épület előtt Valakik álldogáltak – amint Szilvi magyarázta –, de a Livi csupán egyvalakibe, egy sovány, magas, ámde mégiscsak arányos, egyenruhás, katonai egyenruhás alakba Kötött bele, aki csak állt és cigarettázott, de hogy a Kovácslivi mit mondott ennek a figurának, mikor felismerte, arról Senki sem tudhat meg semmit, mert a Livi nem emlékszik, Már csak azt látom, hogy szólítgatom, hogy ő bizonygatja ennek az alaknak: Szahajdák István vagy, idetartozol a harminchatokhoz, a Futurásokhoz, Mihozánk, Vagyis bocsánat: Ne csinálja, ne már – s most is látja, amint meg is böki, Hiszen megismerem magát, Tegnap reggel ott jött lefelé a Szugoly oldalán, a fényzőnben, Mi ez az egész, Hát Tunyogi úr cirkuszt csinált maga miatt, maga meg csak felszivódik! És a Kovácslivi szerint Hátborzongató volt, mert ő hiába ismerte fel az arcvonásait, hiába szólítgatta a nevén, az alak úgy tett, mint egy ismeretlen, akinek a tekintete, arckifejezése semmit sem jelez, és aki találkozott már ilyennel, ilyesfajta elutasítással, hát az tudja, Mit beszélek, hogy az embert ez a dolog – márminthogy a tekintet –, az ismerős tekintet megtagadása egészen elbizonytalaníthatja, úgyhogy ő is hagyta, hadd tessékeljék őt vissza, s még egy ideig a Tunyoginak sem volt kedve elmondani, mit látott, pedig az Albert bácsi nagyon figyelt, készen állt, hogy megbeszéljék.

Tehát Egy kis szélcsend – ahogy mondják –, s aztán végképp összezavarodott minden! Szilvia is belelendült, Dodi szintén, és a többiek is sugdosódtak, Képelegtünk, vagy az igazságot mondták, ki tudná azt eldönteni, merthogy volt ott Direkt sunyi egy alak, és volt ott Katonai kémelhárítás, amiként Nemzetközi kábítószerekkereskedők utáni szaglászás, volt ebben a Magyar Nova Futurában, volt

ebben a buszban Most már lassan minden! Úgy egy jó félóra múlva már a Tunyogi is tudta, hogy a dzsekijét, hogy Szahajdák a kabátját, azt nem pipogyaságból, idétlenkedésből pakolászta ide-oda, nem véletlen volt, hogy összecserélte azt, hogy az útlevele, feljegyzései, az egész mindensége onnan, abból az almásból került elő, na de hiába szerezte meg a másik dzsekit, s Azt az anyagot – hadarta Tóth Béla –, amelyet abban elrejtettek, az a két alak, az bizonyára mindörökre eltűnt! Annyi szent – amiként többen állították –, hogy a Szahajdákunk, vagyis hát a katonatiszt-rendőrtiszt, vagy kicsoda: a nyomozó, akit ők Szahajdáként láttak tesztoszáznak – Mert eljátszotta nekünk! –, Ez a fazon egész biztos, hogy az eltűnt Gálra és Borossra utazott, és valószínűleg rajtuk keresztül, meg hát Ezeken keresztül, Itt – és emelgették a fejüket Kobály meg a Szabadi felé –, na szóval Ezeken keresztül próbáltak eljutni – Erikáékhoz, a Tsikeri és Tsa céghez, legfőképp a háttérben lapulól ismeretlenekhez. Ó, hát tiszta sor! Hát nem is lehet másként, hisz a Peugeot – Zsiguli – Audi-féle konvoj azért karambolozott – Szilvia szerint: Azt is megrendezték –, azért lett itt minden másként, s ezért jöttek rá az Erikára ukrán oldalon azok a feketék, a különleges nyomozócsapat! De hát az Isten tudja, miféle egy nő ez, ki állhat mögötte, merthogy elegánsan elhárították a veszélyt, merthogy – Láttuk! – minden gyönyörűen elsimult. Sőt! Mintha minden ment volna továbbra is a maga útján, hiszen Kristofóri Zoltán szegény mégis meghalt! Nem tudták, még így se tudta senki megakadályozni, avagy mégse gyilkosság történt a Falukútján, hanem szívelégtelenség vitte el a szerencsétlent, Na most akkor érdemes, vagy nem érdemes elindulni azon, amit Berta mama duruzsolgat? – kérdezték egymást. Hú, hogy mekkora nagy Mocsadékság – Cseri szava – kavargott a mélyben, hová alámerülni már egyikőjük sem tudott, de Nem is kívánczoltunk, hiszen ekkor ismét másfelé fordult a figyelem, megintcsak hirtelen Értettük meg, hogy miért ez a kocsiáradás, A magyarországiak bevonulása erre a területre – ahogy Misó mondta –, most értették meg, amivel egész úton szembesültek, hogy a magyar rendszámú kocsik csak jönnek, jönnek, szinte szűnni nem akaró sorban jönnek, hogy ez bizony azért lehet így, mert Holnap már november elseje, Halottak napja, Itt a gyertyagyújtás ideje, a Mindenszentek ünnepe. És aztán, miként történt, miként nem, Az Isten tudja, de megintcsak Angyalok suhantak át a buszon – Dodi se tudja ezt másként mondani –, hisz ő is valósággal látta, amint Magyarország lassan elnéptelenedik, kiürül, hogy Magyarországról a rokonok és ismerősök soha nem látott sora indul el Északra és Délre, akárcsak Keletre, Nyugatra, hogy belegabalyodjanak ennek az országnak az aurájába, abba az őt övező, keretező sávba, amely így vagy úgy, előbb-utóbb, de mindenkit megérint egyszer – s ezt már nem csak Takáts-Kis, ezt ők már mindannyian vallják. Mindenkit megérint egyszer, mert hogy Micsoda egy országkeret – tele temetővel, Ó, Istenem, Mennyi temetője, halottja van ennek a kis népnek saját határain kívül, mintha temetkezni évszázadok óta

– akár ezer hosszú esztendőn keresztül – Mintha temetkezni különös szokásból mindig átjárt volna, át a szomszédaihoz – mondhatná egy valaki, aki most találkozik először ezzel –, s milyen különleges Halottak napi ünnepet tudhat magáénak, hiszen majdnem minden második országglakónak külföldön is muszáj lenne gyertyát gyújtania – Hogyha jobban belegondol! – másutt kellene a pici lángot bámulnia, néznie. A szép formájú, fenyőfa-formájú kicsi lángot –: egyik percben gondolatlanul, másik percben Mindent magával ragadó gondolati áradásban nézni, nézni, nézni, amint elúszik a ruhásszekrény, el a rózsás otthonka, a tyúkülő, a tejforraló lábas, levélköteg, nézni, amint elúszik a verecke emlékmű és Fedák Sári köldöke, és nézni, amint sodorja az áradat Lívia sarokba bújtatott férfinevét: Ákos, akárcsak egy MNF –q díszítésű gukkert, nézni, amint Lassacsán az egész életünket elsodorja valami, és oda Vánd meg Teszéd, igen, nézni, amint végleg elvész Vápa, Szugoly, Kristofóriék, és aztán meglátni ebben a kicsi lángban Azt az emlegetett gyengeséget, ugyanakkor pusztító erőt, egy Lesimított fenyő tűzforró alakját – amint Albert bácsi mondta –, majd meg hirtelen egy könnycsepp-formát, s észrevenni mindezeket egészen közletről, ámde úgy is, amiként azt Ekkor mi láthattuk, abból a magasból, ahová e Magyar Nova Futura – Nem értjük hogyan, ámde mégis – felemelkedett. Ez Olyasféle élménnyel kezdődött, mint a Verecke előtti Miki-féle megemelése a busznak, ámde aztán, amint végleg csend lett, nyugalom lett, amint elcsendesedtek e csonka harminchatok, Valahogyan tényleg feljebb emelkedtünk, s Cserinek meg Nagyákinak semmibe se került meglátniuk, amint lassan felnyílnak a csomagtartó ajtók, kissé meg is hosszabbodnak, és E Halottak napi, vagyis hát Mindenszentek napi viglián – amint Szedlákovics elmotyogta – magával ragadja ezt a társaságot ez a különös kis Futuramadár, mondhatni kiragadja minden földhözragadtságából, Európa közepéből, ebből a különös három napból, s mintha azt is látnák – Épp olyan volt minden –, ahogyan a gyertyák Tényleg kigyulladnak, ahogyan az országot övező temetőket felgyújtják A mieink, és lobognak, csak lobognak az apró, pici fenyőfácskák, lobog ez a tűzovális, őket pedig viszi, lassan beljebb s beljebb repíti e Magyar Futuramadár, e kényelmes és biztonságos duruzsolás, hogy majd, mikor megérkeznek, s felteszik nekik a kérdést: Na, milyen volt, meséljete, hogy amikor formálódni kezd a válasz, akkor ők, a csonka haminchatok, szinte valamennyien ugyanúgy kezdjék elmesélni ezt a néhány különös napot: hogy hát a szél, a szellő, fuvallat felől kezdjenek hozzá, hiszen Olyan volt, hogy mind az öt, sőt hat érzékszervünket megaragadta az a valami, de annak, ami ezt tette velük, nos, annak nem volt semmije: se arca, semmiféle teste, olyan volt – és ez a csonka harminchatok egybehangzó véleménye –, Mára tisztára olyan, akár az elsuhanó fuvalat egy régi mozgóképen, melyet Például egy sárga felvevőgép őriz, s legfeljebb A szalviavirágok ingó bóbitája sejteti, milyen volt, honnan jött és hová tartott, amíg tartott – Az A Mindenható Valami.